

Convenant tussen gemeente Utrecht en Utrechtse roeiverenigingen



Concept
3 februari 2022

Inhoudsopgave

1.	Nieuwe bruggen	4
1.1	Doorvaarthoogte	4
1.2	Doorvaartbreedte	4
1.3	Veiligheid op het water	4
1.4	Jaarbeurs	4
2.	Inrichting van de oever	5
2.1	Coaches op fietspad, soms op wandelpad	5
2.2	Beplantingsplan	5
2.3	Terrassen aan het water	5
2.4	Aanlegsteigers	5
2.5	Procesafpraak	5
3.	Alternatieve locatie voor topsport en talentontwikkeling	7
4.	Mening met andere watergebruikers	8
4.1	Effect van doortrekken Leidsche Rijn	8
4.2	Visie Stadswater	8
4.3	Onderzoek en handhaving	8
5.	Vervolg: monitoring afspraken	9
	ONDERTEKENING	9
	Factsheet roeien op het Merwedekanaal	10

Convenant tussen gemeente Utrecht en Utrechtse roeiverenigingen, met afspraken per thema en per project

De gemeente Utrecht, hierbij vertegenwoordigd door

en

De Utrechtse roeiverenigingen U.S.R. Triton, U.R.V. Viking en A.U.S.R Orca, hierbij vertegenwoordigd door ...

Hierna te noemen, partijen

Stellen zich tot doel datgene te doen dat in hun vermogen ligt en redelijkerwijs van hen verwacht kan worden om de roeisport in de huidige aard en omvang voor Utrecht te behouden.

Overwegende dat het Merwedekanaal de enige locatie in de gemeente Utrecht is waarop de roeisport bedreven kan worden en de stedelijke ontwikkelingen langs het Merwedekanaal en daarmee in verbinding staande waterwegen het op een veilige wijze beoefenen van deze sport bemoeilijken,

komen beide partijen het volgende convenant overeen:

Ter ingeleide:

Belang van het roeien voor Utrecht

Al bijna 140 jaar maakt de roeisport onderdeel uit van Utrecht. Jaarlijks sporten bijna 3000 Utrechters bij een van de drie Utrechtse roeiverenigingen. De roeisport is voor jong tot oud. Kinderen kunnen vanaf 10 jaar gaan roeien bij Viking. Studenten melden zich aan bij Orca en Triton en gaan als volwassenen weer roeien bij Viking. De Utrechtse roeisituatie is uniek. Nergens in Nederland roeien er zo veel mensen op zo weinig water. Nergens gaan breedtesport en wedstrijdsport zo hand in hand. Én nergens werken verenigingen zo intensief samen met elkaar, de omgeving en de stad. Het Merwedekanaal in Utrecht is daarmee één van de grootste sportgebieden van Utrecht en een schoolvoorbeeld van gezond stedelijk leven.

De Utrechtse roeiverenigingen zijn vitale en sterke sportorganisaties met een belangrijke sportieve en sociale rol voor de stad. Daarbij voorzien ze in aanbod van recreatie tot aan topsport en zijn ze met hun Olympische rolmodellen een bron van inspiratie voor de stad.

Probleemanalyse

Door alle ontwikkelingen op en rond het Merwedekanaal wordt de situatie voor de roeiers op het kanaal steeds moeilijker. Er wordt een nieuwe stadswijk gepland met nieuwe bruggen maar ook de plannen voor het Jaarbeursgebied, Rondje Stadseiland en Lombokplein hebben effect op het roeien op het Merwedekanaal en inrichting van de oever en fiets/wandel routes langs het kanaal. Deze ontwikkelingen zijn eerder geschetst in de Raadsbrief in 2017. Destijds is aangegeven dat de roeiers niet het exclusieve recht hebben op het openbare vaarwater maar dat de roeisport op het

Merwedekanaal wel behouden moet blijven. Dit uitgangspunt blijft gehandhaafd, de roeiverenigingen hebben geen exclusief recht op het openbare vaarwater van het Merwedekanaal maar wel een bijzondere positie. Vooral omdat dit de enige locatie in Utrecht is waar getraind kan worden. Ook ontwikkelingen op het water een divers en steeds drukker gebruik van het kanaal door zwemmers, suppers, sloepen, rondvaartboten, recreatievaart etc. maakt het onveilig voor de roeisport en medegebruikers.

Deze problematiek van drukte op het water en belang om afspraken te maken hoe om te gaan met water heeft ervoor gezorgd dat wij een visie gaan ontwikkelen voor stadswater in de gemeente Utrecht. In deze Visie stadswater Utrecht zal nadrukkelijk rekening gehouden worden met de belangen van de roeisport op het Merwedekanaal, de roeiverenigingen zijn ook betrokken bij het opstellen hiervan.

In gesprekken met de roeiverenigingen komt naar voren dat met kleine aanpassingen van de plannen en afspraken met betrekking tot medegebruik van het water er al veel ruimte voor de roeisport veiliggesteld kan worden. De gemeente heeft daar tot nu toe gefragmenteerd op gereageerd in de reacties op de afzonderlijke plannen. Met deze bundeling van maatregelen en afspraken willen partijen meer recht doen aan de inzet voor het behoud van het roeien voor zoveel mogelijk roeiers op het Merwedekanaal.

Oplossingen voor het Merwedekanaal in Utrecht

Voor de grote groep competitieroeiers, recreanten en jeugd, is het noodzakelijk om het Merwedekanaal in de gemeente Utrecht als roeiwater te blijven gebruiken, vanwege de bereikbaarheid van deze locatie voor de leden en de locatie van De Driewerf het clubgebouw en botenloods voor de 3 verenigingen. Dit blijft het hart van de roeisport in Utrecht en een belangrijke maatschappelijke voorziening voor de stad.

Daarvoor zijn wel afspraken nodig over de doorvaartbreedte van het kanaal (o.a. pijlerloze bruggen en afspraken over beplanting van de oevers), veiligheid op het kanaal, drukte op het kanaal en ruimte voor coachen langs het kanaal, een goede veilige fietsroute met zicht op het water. Over veel van deze afspraken zijn al uitspraken gedaan binnen het project Merwedekanaalzone, ontwikkeling van het Jaarbeursterrein, Rondje Stadseiland en Lombokplein. Bij de vaststelling van de Omgevingsvisie Merwedekanaalzone en stedenbouwkundig plan Merwede door de Raad in oktober 2021 zijn op basis van een aantal Amendementen deze afspraken ook vastgelegd. Ook in de Visie stadswater Utrecht zullen afspraken opgenomen worden om de roeisport om het Merwedekanaal te behouden. Over sommige onderwerpen zijn de afspraken of het proces dat doorlopen wordt om tot afspraken te komen nog verder uitgewerkt. Hieronder staan alle afspraken op een rij gerangschikt naar thema of project.

Gemeente en roeiverenigingen concluderen dat het Merwedekanaal in de toekomst voor de groep topsporters en fanatieke competitie roeiers niet langer geschikt trainingswater is en er naar alternatieve locaties gezocht moet worden voor deze groep. De roeiverenigingen – en hun leden – committeren zich aan de grotere moeite die met deze oplossing gepaard gaat. Vanuit de gemeente wordt met de roeiverenigingen onderzocht hoe de financiering, de bijdrage van de gemeente Utrecht daaraan, en realisatie van de alternatieve locatie plaats kan vinden. Dit vraagt om een maatwerkoplossing.

Partijen voeren samen een verkenning uit naar de mogelijkheden die het toekennen van de status 'sportlandschap' aan het Merwedekanaal en de naastgelegen parkzone biedt voor het belang van de roeiverenigingen.

1. Nieuwe bruggen

Uitgangspunt bij de aanleg van de nieuwe bruggen is dat het roeien voor zoveel mogelijk roeiers (jeugd, recreatief, competitie) mogelijk blijft op het Merwedekanaal, door aandacht te besteden aan 1) doorvaarthoogte, 2) doorvaartbreedte en 3) veiligheid in combinatie met andere watergebruikers.

1.1 Doorvaarthoogte

De roeiverenigingen hebben aangegeven dat een minimale doorvaarthoogte van 1,60 meter nodig is. Dit is het uitgangspunt bij het ontwerp van de bruggen.

1.2 Doorvaartbreedte

Vanwege de benodigde ruimte om twee kanten op te roeien op het kanaal en elkaar in te kunnen halen hebben de roeiers een minimale doorvaartbreedte van 25 meter nodig (3x7 m bootbreedte bij inhalen + 4 m tussen boten of boot en zijkant kanaal = 25 meter). De breedte van 25 meter is uitgangspunt bij het ontwerp.

Amendement 2021-A130 Convenant roeiers – aangenomen bij Omgevingsvisie deel 2 Merwedekanaalzone 7 oktober 2021

Besluit:

"Om de negatieve effecten van de bruggen en de ontwikkeling van de Merwedekanaalzone en in de omgeving te beperken voor de watersportbeoefenaars op het Merwedekanaal, in ieder geval zorg te dragen voor de volgende punten. De doorvaarbaarheid van de bruggen, het verkennen van de mogelijkheid van een sportzone op het Merwedekanaal en de aanleg van een goed zichtbaar en toegankelijk coachpad. Wat betreft de alternatieve locaties voor met name de topsport op het water, zet de gemeente zich in voor een passende mogelijkheid om te roeien in Vianen. In lijn met de aangenomen motie M251/2021 zullen ook de mogelijkheden voor roei- en recreatiewater in Rijnenburg worden uitgewerkt."

Amendement 2021-A117 Bruggen met randvoorwaarden deelgebied 5 – aangenomen bij Stedenbouwkundig Plan Merwede 7 oktober 2021

Besluit:

"De maatvoering van de bruggen worden zoveel mogelijk aangepast aan de eisen vanuit de gebruikers van het kanaal zoals roeiers, zeeverkenner en de bewoners van de Veilinghaven. De vaste doorvaartbreedte wordt minimaal 25 meter. De bruggen zullen te openen zijn, worden pijlerloos, ze krijgen een minimale doorvaarthoogte van 1.60 m., conform de eisen van de roeiers, en er komen geen obstakels in de vaarweg."

1.3 Veiligheid op het water

De roeiverenigingen wijzen erop dat de bruggen extra obstakels rondom het water betekenen. Ook zonder middenpijlers bij de bruggen (pijlerloos) zullen de bruggen effect hebben op het roeien, door verminderd zicht (ook voor andere watergebruikers dan de roeiers), schepen die moeten wachten voor de brug, passeerbewegingen en oponthoud.

De gemeente Utrecht laat in het kader van de Visie Stadswater op gezette tijden onderzoek uitvoeren naar de drukte en vaarbewegingen op het stadswater, dat zal uitgebreid worden met betrekking tot roeien op het Merwedekanaal, door te onderscheiden vaartuigen inclusief roeiboten. De roeiverenigingen dragen bij aan de invulling van het onderzoek en zullen informatie aanleveren over tijden en locaties die hierbij van belang zijn.

1.4 Jaarbeurs

In de plannen voor het Jaarbeursgebied wordt nog gewerkt aan een omgevingsvisie. De verwachting is dat er geen extra brug nodig is, maar mogelijk wel een aanpassing van de bestaande expo-brug. Deze aanpassing zal in overleg met roeiverenigingen gebeuren.

2. Inrichting van de oever

Voor de veiligheid op het water (roeiers varen achterstevoren) en voor de training is het nodig dat coaches mee kunnen fietsen met de roeiers en het merendeel van de tijd zicht hebben op de roeiers. Daarvoor is een veilige fietsstrook zo dicht mogelijk langs het water met goed zicht op het water van belang. In de reactienota Merwedekanaalzone was hierover het volgende opgenomen:

Langs het Merwedekanaal komt een fiets- en wandelroute. Ook de coaches van de roeiers kunnen gebruik maken van het fietspad. Het is niet mogelijk om kruisingen bij de bruggen te vermijden, eenvoudigweg omdat de bruggen te laag zijn om onderdoorgangen te maken. Hogere bruggen zijn ongewenst, omdat het hellingspercentage te hoog wordt en de aanlanding te veel ruimte zal innemen. Het precieze ontwerp en bijvoorbeeld de uitbuiging van de fietspaden ten opzichte van het kanaal wordt nog per zone verder uitgewerkt, waarbij bijvoorbeeld de inpassing van bomen, recreatie langs het water en ecologische oevers nog nader onderzoek nodig heeft.

2.1 Coaches op fietspad, soms op wandelpad

Uit gesprekken blijkt dat de afstand van het fietspad tot het kanaal op sommige plekken misschien te groot is om goed zicht te hebben op het water en dat medegebruik van het voetpad door coaches noodzakelijk is op sommige plekken. Stopplekken langs het kanaal -zoals vlakbij de Baliëbrug en Socratesbrug-, zijn gewenst. De uitwerking per deelgebied van het routegebruik (fiets- en of wandelpad mits veilig) zal in overleg gebeuren.

2.2 Beplantingsplan

Voor de roeicoaches is zicht op het water noodzakelijk en ook vanuit het Merwedepark is zicht op het water positief. De huidige oevers en breedte van het vaarwater worden gehandhaafd. Er wordt beplanting toegevoegd. De verwachting is dat er weinig belemmering ontstaat voor zicht op het kanaal voor de roeicoaches, door afwisseling van lage en hogere beplanting. In het beplantingsplan moet een optimum gevonden worden tussen ecologie, klimaatadaptatie, groenbeleving, zicht en veiligheid. De roeiverenigingen worden vroegtijdig bij de invulling van het beplantingsplan betrokken.

De planvorming voor de Jaarbeurs is minder ver, maar ook hier gaan we uit van oevers zonder veel zicht belemmerende beplanting en handhaving van de huidige vaarbreedte van het kanaal.

2.3 Terrassen aan het water

Terrassen aan het water zijn op zich geen probleem, mits ze geen belemmering vormen voor het zicht van de coaches op het water en binnen de oever blijven, zodat ze de vaarbreedte niet beperken. Het tegengaan van zwemmen in de vaarroute is vanuit het roeien gewenst en voor de veiligheid noodzakelijk.

2.4 Aanlegsteigers

Zowel bij de Merwedekanaalzone als bij de Jaarbeurs zijn in de plannen geen aanlegplaatsen opgenomen. In het stedenbouwkundig plan van Merwede staat dat steigers of vlonders niet in het water komen maar aan de oever en dat er geen aanlegvoorzieningen komen. Bij de Jaarbeurs is ruimte voor één terras aan het water zonder aanlegmogelijkheid, zoals in het participatietraject is besproken met de roeiverenigingen.

2.5 Procesafspraken

Begin 2022 is onderling gesproken over het Functioneel Ontwerp Inrichtingsplan (FO IP) Merwede en zijn belangen vanuit de roeiverenigingen voor het ontwerp besproken. De verwachting is dat medio 2022 een afspraak kan worden gemaakt met een vertegenwoordiging van de roeiverenigingen om het concept Voorlopig Ontwerp Inrichtingsplan (VO IP) van de openbare ruimte voor Merwede fase 1 door te nemen. Hierin wordt ook een verdere uitwerking van het coachpad middels gebruik van fiets- en voetpad in het Merwedepark en een eerste aanzet voor de beplanting opgenomen. In deze afspraak kunnen de roeiers de concept plannen beoordelen op het effect ervan op het coachen en roeien en voorstellen aandragen om de negatieve impact zo klein mogelijk te houden. De gemeente neemt deze input mee bij de verdere uitwerking van het VO IP.

3. Alternatieve locatie voor topsport en talentontwikkeling

Een groter gebruik van het Merwedekanaal door andere vormen van waterrecreatie, met name gebruik dat niet aan verenigingen of ondernemingen is gebonden, in combinatie met de ruimtelijke ingrepen die beoogd zijn in het gebied, passen niet bij het trainen op hoge snelheid. Een deel van het roeien, waaronder het overgrote deel van het toproeien, moet uitwijken naar een andere locatie.

Binnen de gemeente Utrecht zijn er geen andere mogelijkheden dan het Merwedekanaal om de hiervoor genoemde trainingen uit te voeren. Een mogelijke aanvullende locatie is het Merwedekanaal in Vianen. Partijen zetten zich in om op deze locatie een aanvullende roeiaccommodatie mogelijk te maken.

De roeiverenigingen werken een voorstel uit voor realisatie en exploitatie van een accommodatie ter vervanging van de niet meer in Utrecht passende vaarbewegingen. De roeiverenigingen spannen zich in om de eigen financiële mogelijkheden te vergroten. Echter, de roeiverenigingen kunnen een externe accommodatie (buiten de gemeente Utrecht) alleen financieren met hulp van derden. De gemeente Utrecht is zich hiervan bewust en zoekt naar oplossingen om een bijdrage aan de financiering van de aanvullende locatie te realiseren.

De in de nabije toekomst te ontwikkelen plannen voor de inrichting van de Merwedekanaalzone hebben deels bekende, deels onbekende gevolgen voor de geschiktheid van het Merwedekanaal als roeiwater. Op voorhand is niet precies duidelijk welke lange termijnoplossing voorziet in het behoud van de roeisport voor Utrecht. Gemeente en roeiverenigingen blijven in overleg en streven ernaar om voor de uiteindelijk gevolgen een goede oplossing te realiseren.

Op lange termijn blijft Rijnenburg in beeld om trainingsroeiwater te realiseren. In het kader van de Ruimtelijke Strategie Utrecht en de ontwerpstudie Rijnenburg is de ruimtelijke inpassing van roeiwater opgenomen. Ook in het kader van het Energielandschap wordt rekening gehouden met roeiwater. Inzicht over nader onderzoek naar de mogelijkheden met betrekking tot de financiële haalbaarheid wordt in het kader van de Motie 251 “Realiseer roeiwater nu echt” gegeven bij de Voorjaarsnota 2022.

4. Menging met andere watergebruikers

4.1 Effect van doortrekken Leidsche Rijn

In de plannen Lombokplein zit de realisatie van het doortrekken van de Leidse Rijn naar de westelijke Stadsbuitengracht rond 2028. Dat kan ervoor zorgen dat er meer en meer divers vaarverkeer komt op het traject Leidsche Rijn, Munt, Merwedekanaal. Maatregelen die getroffen kunnen worden liggen bij afspraken over veiligheid met betrekking tot gemotoriseerd varen/rondvaart mogelijkheden op het vaarwater/roeiwater in het gebied rondom de Muntbrug. Deze afspraken kunnen nu nog niet vastgelegd worden, maar worden opgepakt in het kader van de Visie Stadswater parallel aan project Lombokplein.

4.2 Visie Stadswater

Met de toenemende drukte op het Merwedekanaal door pleziervaart, rondvaartboten, suppers en zwemmers is de verwachting dat het roeien in de toekomst moeilijker wordt en het gebruik van het Merwedekanaal voor alle recreatieve watergebruikers onveiliger. Oorzaken van deze toenemende drukte zijn een groeiende stad, hetere zomers en het verbinden van vaarwegen zoals het doortrekken van de Leidsche Rijn.

Afspraken ten aanzien van de menging van watergebruikers zullen aan de orde komen in de Visie Stadswater. Begin 2021 startte de gemeente Utrecht met een participatietraject voor de nieuwe Visie Stadswater. Verbetermogelijkheden die tot nu toe door verschillende watergebruikers van het Merwedekanaal worden genoemd zijn: het handhaven van vaarregels en het zwemverbod op gevaarlijke locaties, het spreiden van recreatieverkeer, waaronder recreatief roeien, naar andere stadswateren, het realiseren van zwemplekken elders in de stad, en het aanpassen van bruggen zodat je er niet makkelijk vanaf kunt springen.

Bij het opstellen van de Visie Stadswater zal nadrukkelijk rekening gehouden worden met de belangen van de roeisport zoals ook al eerder aangegeven in de Raadsbrief Roeien op het Merwedekanaal van 3 oktober 2017. Het behoud van het roeien op het Merwedekanaal is een uitgangspunt voor het College van Burgemeester en Wethouders. De afspraken rond medegebruik van het Merwedekanaal zullen in balans moeten zijn met de doelstelling om de roeisport op het Merwedekanaal te behouden. Onderzoek naar de mogelijkheden/uitgesproken wens om het Merwedekanaal als 'Sportlandschap' te benoemen past goed in deze doelstelling.

Uiteindelijk stelt de gemeenteraad de Visie Stadswater in de 2^e helft van 2022 vast. Voor vaststelling mag ieder formeel reageren op de Visie Stadswater via inspraak. Pas als de raad een besluit heeft genomen is de Visie Stadswater definitief en wordt het opgenomen in de Omgevingsvisie Utrecht.

4.3 Onderzoek en handhaving

Om de situatie beter in beeld te brengen worden er sinds 2019 tellingen gedaan van de vaarbewegingen en incidenten op het water, tijdens vijf hete zomerdagen op vier meetlocaties, waaronder op kruising Merwedekanaal en Vaartsche Rijn¹ (de overige drie locaties in binnenstad). Door de metingen jaarlijks te houden kunnen er trends worden gesignaleerd.

¹ De kruising Merwedekanaal en Vaartsche Rijn is in 2019 1 dag meegenomen en in 2020 niet. Pas in 2021 is deze locatie op alle meetdagen meegenomen.

Voor de invulling van toekomstige tellingen zullen de roeiverenigingen vooraf worden geconsulteerd.

Om de veiligheid op het water te verbeteren is er vanaf 1 juli 2021 een pilot gestart met BOA's op het water. Deze pilot is niet uit de verf gekomen, de gemeente overweegt een aangepast initiatief.

Voor de inrichting van de toekomstige pilots zullen de roeiverenigingen vooraf worden geconsulteerd.

5. Vervolg: monitoring afspraken

De gemeente betreft de roeiverenigingen bij de uitwerking van de verschillende projecten die consequenties hebben voor het roeien op het Merwedekanaal.

Voor de afstemming betreffende de stedelijke ontwikkeling langs het Merwedekanaal maken de roeiverenigingen gebruik van de bestaande contacten met onder anderen de omgevingsmanager Merwede en de projectmanagers van de verschillende deelgebieden.

Algemeen aanspreekpunt vanuit de gemeente voor de roeiverenigingen zal zijn de accounthouder vanuit MO Sport en Samenleving. Wanneer er situaties ontstaan die bestuurlijke afweging vergen zal dit via de wethouder Sport verlopen.

Gezamenlijk zorgen we ervoor dat er frequent overleg is over de voortgang van de verschillende projecten.

De gemeente werkt samen met de roeiverenigingen een methode uit om de drukte en de vaarbewegingen (ook specifiek voor de roeiboten) op het Merwedekanaal te monitoren; hiervoor zal het lopende onderzoek (zie 4.3) aangepast worden. De roeiverenigingen maken het gebruik van het Merwedekanaal inzichtelijk en overleggen met de gemeente aan welke gegevens behoefte is.

Monitoring van de afspraken uit dit convenant tussen gemeente en roeiverenigingen zal twee keer per jaar plaatsvinden tussen vertegenwoordigers van de roeiverenigingen en de verantwoordelijke wethouders. Daarnaast vindt elk kwartaal overleg plaats tussen eerdergenoemde accounthouder en de vertegenwoordigers van de roeiverenigingen.

ONDERTEKENING

Deze overeenkomst is in tweevoud opgemaakt.

Gemeente Utrecht

Wederpartijen

U.S.R. Triton,

U.R.V. Viking

A.U.S.R Orca,

Namens het College van Burgemeester en Wethouders:

Wethouder Diepeveen

Voorzitter

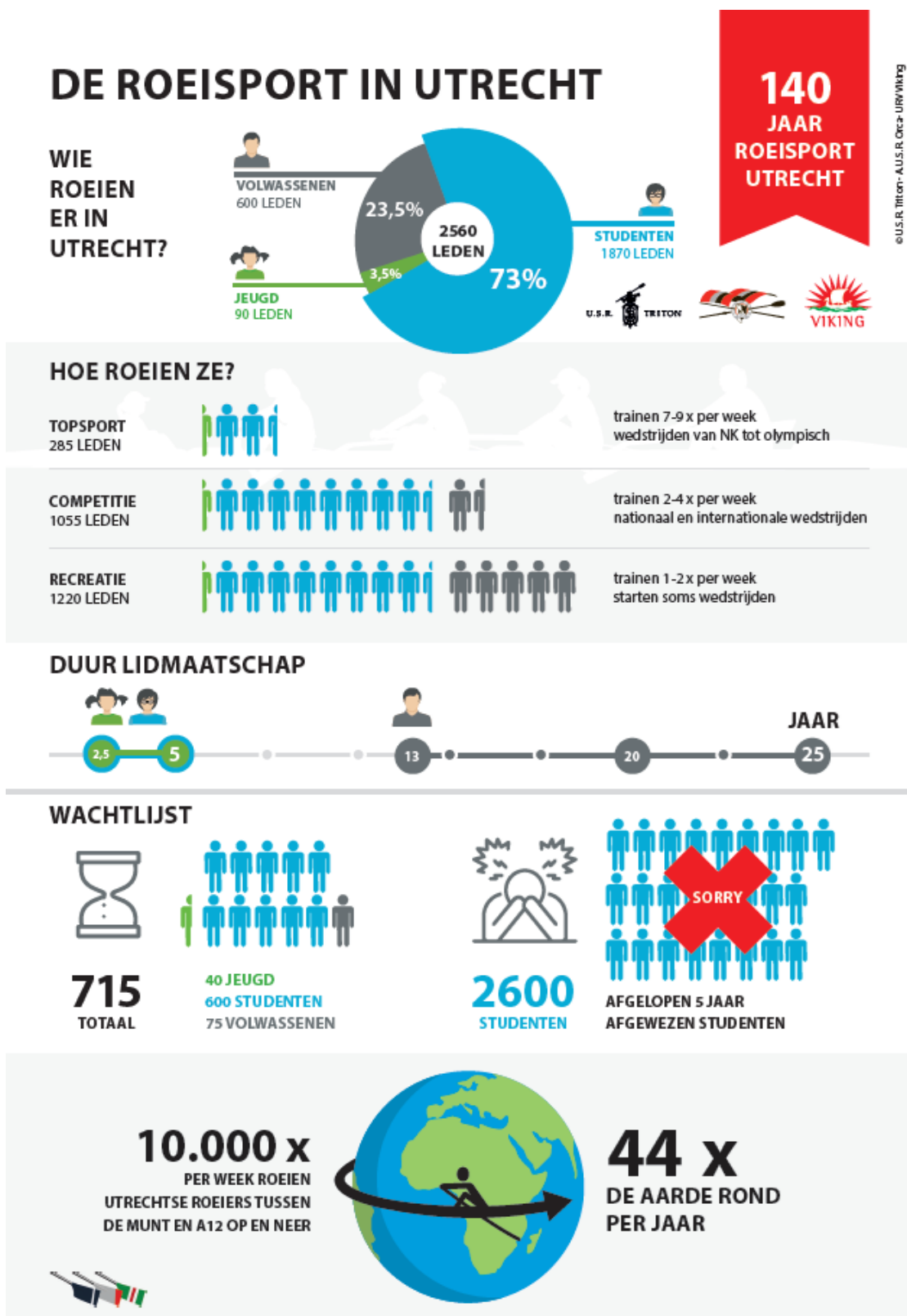
Voorzitter

Wethouder Streefland

Voorzitter

Factsheet roeien op het Merwedekanaal in 2020

Noot: na de besluitvorming over de Omgevingsvisie deel 2 Merwedekanaalzone op 7 oktober 2021 zijn de extra bruggen ter hoogte van deelgebied 6 van de Merwedekanaalzone (tussen Socratesbrug en A12 brug) en de extra brug ter hoogte van deelgebied 4 van de Merwedekanaalzone (tussen Mandelabrug en Balijebrug) uit de plannen gehaald. De afbeelding onder 'toekomstige situatie' is niet meer actueel.



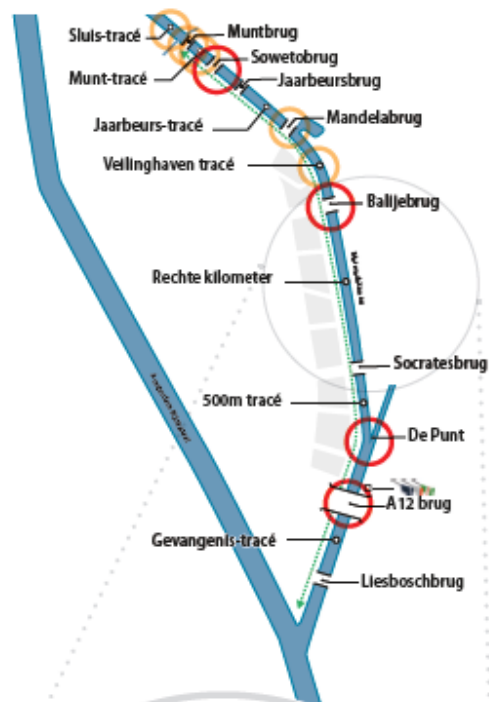
DE ROEISPORT IN UTRECHT

ROEIWATER MERWEDEKANAAL IN GEVAAR!



© U.S.R. Tittton - A.U.S.R. Orca - UIR/Wikito

HUIDIGE SITUATIE



TOEKOMSTIGE SITUATIE

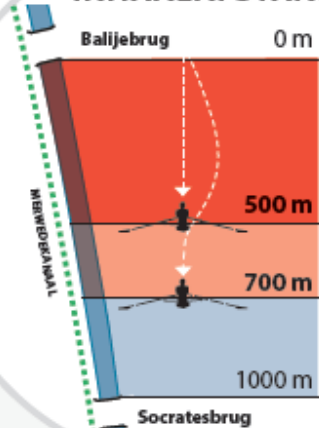


- **Beperkt overzicht**
- **Gevaarlijke situatie**
Geen overzicht / kruisend verkeer / smalle doorgang
- - - **Fietsroute roeicoach**



De coach kan niet meer veilig meefietsen en coachen vanaf de kant door een toename van kruisend verkeer!

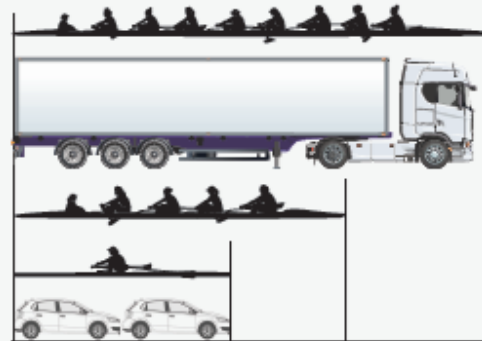
INHAALAFSTAND



BELANGRIJKE MATEN



BOOT BREEDTE



BOOT LENGTE

0 8 12 17 meter